

Suomi-Ranska -Yhdistysten Liiton jäsenlehti 2-2014
Bulletin de la Fédération des Associations Franco-Finlandaises

FRAN-SU

Kalenteri	3
Lukijalle	4
Ajankohtaista	5
Porin porinat	7
Pertti Ratsula liiton kunniajäseneksi	8
Ranska-viikkoa vietetty hietalahden kauppahallissa	9
Ranskalaisen kulttuurin viikko Turussa	10
Teemamaa Ranska näkyvästi esillä Turun Kirjamesuilla	12
Suomalainen Tarn-et-Garonnen alueella Ranskassa	14
Ranskan kieli – sanontojen ja sananparsien aarreaitta	15
Suurlähettilään jäljillä	18
Aurinkoinen Provence 6.–13.9.2014	20

JULKAISIJA SUOMI-RANSKA -YHDISTYSTEN LIITTO RY.
 PÄÄTOIMITTAJA MARIA PALOHEIMO
 TAITTOPAIKKA PAINOMERKKI OY, HELSINKI
 KANNEN KUVAT MARIA PALOHEIMO

SUOMI-RANSKA -YHDISTYSTEN LIITTO RY, RAUMANTIE 4, 00350 HELSINKI
 TOIMISTO AVOINNA SOPIMUKSEN MUKAAN, TÉL. +358 44 555 3920
 e-mail: sryl@suomi-ranska.com, www.suomi-ranska.com

HELMIKUU 2015

ke 11.2. klo 18 Club Lyon: diplomaatti Pertti Torstila: Ranskan maine ja mahti tänään

Club Lyon kokoontuu ravintola Lyonissa, Mannerheimintie 56. Ilta koostuu esitelmästä ja illallisesta "Menu Surprise". Järjestäjinä Suomi-Ranska yhdistysten liitto ja ravintola Lyon.

MAALISKUU 2015

Club Lyon: Älyn ja ilon Ranska. Professori Eero Tarasti kertoo kokemuksistaan ranskalaisten ja ranskalaisen kulttuurin parissa.

HUHTIKUU 2015

Club Lyon: Alsacen herkut

TOUKOKUU 2015

la 23.5. Suomi-Ranska -yhdistysten liiton kevätilttopokous Hämeenlinnassa

SYYSKUU 2015

5.–12.9. jäsenmatka Alsaceen takamaineen.
 Oppaana ja erikoisasiantuntijana prof. Tarmo Kunnas.

LOKAKUU 2015

Club Lyon: Club Lyonin 10-vuotisjuhla

MARRASKUU 2015

la 14.11. Suomi-Ranska -yhdistysten liiton syysilttopokous ja
 Cercle Franco-Finlandais de Helsinki ry:n 125-vuotisjuhla

Päivitetty kalenteri löytyy verkkosivuiltamme osoitteesta: www.suomi-ranska.com.

”Arvoisa lukija, kädessäsi on nyt uudistettu versio Fran-Su-jäsenlehestämme!” Vielä joitakin vuosia sitten olisin aloittanut tämän pääkirjoituksen suunnilleen näillä sanoilla. Tänä päivänä pitää aloittaa toisin eli sanomalla että, lukija, silmiesi edessä on nyt yhteinen jäsenlehtemme uudessa muodossa. Fran-Sun tämän vuoden viimeinen numero ilmestyy, kuten huomaat, digitaalisena. Digivallankumous on siis nyt ulottunut myös SRYL:n ydintoimintaan.

Kyse ei kuitenkaan vielä ole pysyvistä hyvästijätöistä Fran-Sun paperiselle ilmestymismuodolle. Olemme SRYL:n hallituksessa pitkään mietineet, miten voisimme kehittää ja parantaa Fran-Sun ulkoasua, taittoa ja jakelua. Hallitus päätti lokakuussa asettaa keskuudestaan pienen työryhmän pohtimaan Fran-Sun formaattia ja liiton viestinnällistä ilmettä yleensäkin. Lähtökohtana on, että liiton ilme – sen ”présence” – sosiaalisessa mediassa, internetissä ja myös painatusmuodossa on mahdollisimman informatiivinen ja moderni.

Työryhmän on määrä saada työnsä valmiiksi ensi vuoden alussa, ja sen aikanaan tekemät ehdotukset johdavat varmasti myös konkreettisiin toimenpiteisiin.

Samalla katsottiin myös, että olisi hyvä kokeilumielessä selvittää, millainen olisi digitaalinen Fran-Su. Millaista on digitaalisen lehden tekeminen, miten hyvin se saavuttaa lukijansa, mikä on uudistuksen vastaanotto lukijoiden piirissä – nämä ovat ne kysymykset, joihin olisi hyvä saada vastauksia, ennen kuin lopullisesti suuntaamme kohti digitaalista maailmaa. Se, että Fran-Su nyt ilmestyy digitaalisena, ei siis vielä merkitse lopullista luopumista

painetusta jäsenlehestä. Linjapäätös lehden tulevasta muodosta tehdään perusteellisen harkinnan nojalla ensi kevään kuluessa.

Kaiken takana on talous, sanotaan usein politiikassa. Ja totta on toki, että taloudelliset näkökohdat vaikuttavat myös Fran-Sua koskeviin arviointeihimme. Lehden painatus- ja jakelukulut nousevat vuositasolla noin 7 000 euroon. Se on merkittävä menoerä liiton 45 000 euron vuosibudjetissa. Näiden kulujen supistaminen olisi omiaan saattamaan liiton talouden terveemmälle pohjalle. Painetun paperilehden korvaaminen digitaalisella versiolla merkitsisi huomattavaa säästöä.

Näitä eri vaihtoehtoja punnitessa olemme olleet hyvin tietoisia Fran-Sun keskeisestä roolista suomalais-ranskalaisessa ystävyystoiminnassa. Lehti on ilmestynyt painettuna vuodesta 1984 alkaen ja sen 1 300 kappaleen levikki tavoittaa useimmat liittomme jäsenet. Lehti tarjoaa parhaimman yleiskuvan

ystävyysoiminnan ajankohtaisista tapahtumista ja yleensäkin frankofilian eri ilmenemismuodoista. Se on SRYL:n kaikkien 27 jäsenyhdistyksen yhteinen foorumi ja koossapitävä elementti. Sen vuoksi on itsestään selvää, että lehden fyysisestä muodosta riippumatta sen sisällön tulee säilyä laadukkaana ja monipuolisena. Se on koko muutosprosessin ehdoton johtotähti.

Mutta nyt johtotähtestä joulutähteen ... Joyeux Noël et Bonne Année 2015! ♦

BO GÖRAN ERIKSSON
SUOMI-RANSKA -YHDISTYSTEN LIITON
PUHEENJOHTAJA

Kuva: Ranskan Suomen-suurlähetystö

Suomi-Ranska -yhdistysten liiton entinen pääsihteeri **Liisa Peake** palkittiin 12.5. elämäntyöstään korkealla upseerin arvonimellä Palmes Académiques -ritarikunnassa. *Officier dans l'Ordre des Palmes Académiques* -arvo on Ranskan valtion kunnianosoitus, joka myönnettiin suuresta panoksesta Ranskan kielen ja kulttuurin hyväksi. Suurlähettiläs Eric Lebédel luovutti sen Peakelle tilaisuudessa Ranskan suurlähetystössä Helsingissä.

FM Liisa Peake toimi Suomi-Ranska -yhdistysten liiton pääsihteerinä lähes 30 vuotta. Lisäksi hän työskenteli mm. Suomen Ranskan instituutin säätön asiamiehenä, Ranskalais-suomalaisen kauppakamarin sihteerinä, opettajana sekä oppaana. Hänen vaikutuksensa Ranska-Suomi-kentällä molemmissa maissa on ollut valtaisa.

Ranskan suurlähettiläs Eric Lebédel luovutti 22.4. virka-asunnossaan Ranskan Kansallisen ansioritarikunnan ritarimerkin (*Chevalier dans l'Ordre National du Mérite*) Ranskan matkojen asiantuntijatoimisto Pamplemousse oy:n toimitusjohtaja FM **Helena** (Henni) **Lieto-Pihlajaojalle**. Merkki myönnettiin hänelle Suomesta Ranskaan suuntautuvan matkailun pitkäaikaisesta edistämisestä.

Kuva ja teksti: Pamplemousse oy

Ranskan uusi Suomen-suurlähettiläs on Ranskan tasavallan täysivaltainen erikoissuurlähettiläs **Serge Mostura**. Hän luovutti valtuuskirjansa presidentti Sauli Niinistölle 11.9. Mostura on työskennellyt monipuolisissa tehtävissä Ranskan ulkoasiainministeriössä ja mm. pääkonsulina Hong Kongissa sekä suurlähettiläänä Kambodžassa. Suomi tuntuukin kuulemma eksoottisten kohteiden jälkeen varsin kotoisalta.

Kuva: Ranskan Suomen-suurlähetystö

Professori **Eero Tarastille** on myönnetty kunniaatohtorin arvo Aix-Marseillen yliopistosta. Promootio tapahtui yliopistolla 18.11. Tarasti on tiedemies, muusikko ja kirjailija. Tällä hetkellä hän toimii mm. Helsingin yliopiston musiikkitehteen professorina sekä Kansainvälisen semiotiikan instituutin johtajana. Tarasti on kirjoittanut lukuisia useille kielille käännettyjä teoksia, joista viimeisin, *Retour à la villa Nervski*, julkaistiin kesäkuussa.

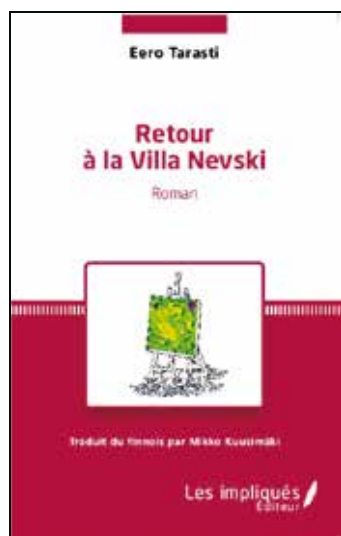
Kuva: Eero Tarasti

Lisäyksiä edelliseen lehteen (Fran-Su 1-2014):

Alempi kuva sivulla 25 on Ranskan matkojen asiantuntijatoimisto Pamplemousse oy:n arkistosta. Seuraavien sivujen (26–27) matkakuvauksesta puuttui tieto matkanjärjestäjästä Pamplemousse oy:stä.

Vient de paraître

Retour à la villa Nevski

Eero Tarasti

ISBN : 978-2-343-03421-8
Juin 2014 • 532 Pages • 49,50 €

Eero Tarasti (1948) est un universitaire, musicien et écrivain finlandais. Il est Professeur de musicologie à l'université de Helsinki depuis 1984, et Président de l'IASS/AIS (Association internationale pour la sémiotique) depuis 2004. Il est l'auteur d'une quarantaine d'ouvrages scientifiques traduits en anglais, français, chinois, italien, bulgare et farsi. Son premier roman, *Le Secret du professeur Amfortas*, est paru en 2000 chez L'Harmattan.

Un jeune employé au chômage d'une agence de voyages, Jarru, se réveille dans sa chambre quelque part dans une ville d'Europe du Nord. Il fait la connaissance d'une vieille dame russe qui habite dans le voisinage, dans une villa délabrée. Elle écrit un roman sur sa vie. La dame, prénommée Sandra, lui demande d'être son secrétaire. Il transcrit ce qu'elle a enregistré.

Son récit commence en août 1939 dans un manoir estonien, la Villa Nevski, où une grande famille se rassemble pour un dîner traditionnel de fin d'été. Elle comprend des membres venus de nombreux pays d'Europe, l'Italie, la France, l'Angleterre, l'Allemagne, la Grèce et la Russie, chacun avec ses habitudes et ses particularités. Trois frères italiens tombent sous le charme de Sandra, qui ne sait pas lequel choisir. Une œuvre musicale et un portrait mystérieux sont achevés lors de cette soirée.

Dans la deuxième partie du roman, ce vieux monde a disparu. Le récit se déplace à nouveau au manoir, en 1940, puis, après la guerre, dans le Paris des existentialistes, au Brésil et en Sibérie, avec Sandra et chaque frère. L'aspect narratif épique du roman et le récit de son élaboration, qui lui sert de cadre, se rencontrent.

BON DE COMMANDE - Les Impliqués Éditeur

**A retourner à l'Harmattan Distribution -
7 rue de l'École Polytechnique 75005 Paris**

Veillez me faire parvenir exemplaire(s) du livre :
Retour à la villa Nevski

Au prix unitaire de 49,50 € + 3.50 € de frais de port,
+ 1 € de frais de port par ouvrage supplémentaire
soit un total de.....€

NOM :

ADRESSE :

Ci-joint un chèque de €

Pour l'étranger, vos règlements sont à effectuer :

- en euros sur chèques domiciliés sur banque française
- par virement en euros sur notre CCP 2362544N020 Paris

A noter : Règlements à l'ordre de L'Harmattan

COMMANDES

- au Comptoir Harmattan :
7, rue de l'École-polytechnique
75005 Paris

Tél. : 01 40 46 79 20 / Fax : 01 43 25 82 03

- sur le site web :

<http://www.harmattan.fr>

Retrouvez nos ouvrages dans plusieurs librairies
du 5e arrondissement de Paris (l'Espace
Harmattan, Librairie international, etc.)

Afin de mieux vous orienter, nous vous invitons à
consulter notre site internet:

<http://www.lesimpliqués.fr/>

Porin porinat

Suomi-Ranska -yhdistysten liitto järjesti kevätilttopokouksensa Porissa aurinkoisena kevtälauantaina 17.5.2014. Lämpimästä säästä ja varsinkin vastaanotosta Cercle français de Porin huomassa nautti lähes 30 osallistujaa. Aluksi herkuteltiin keittolounaalla Porin Suomalaisella Klubilla Etelärannassa, minkä jälkeen jatkettiin varsinaisella liittokokouksella samoissa historiallisissa puitteissa.

Kokous pyörähti mukavasti käyntiin esittäytymiskierroksella, jossa kukin kertoi lisäksi kiinnostavan asian yhdistyksensä menneestä ja tulevasta vuodesta. Puheenjohtajana toimi liittokokouksen puheenjohtaja tri Martti Hyvönen ja sihteerinä liiton uusi pääsihteeri FM Maria Paloheimo. Vuoden 2013 toimintakertomus, ti-

linpäättös ja tilintarkastajien lausunto hyväksyttiin. Huomattavan alijäämän vuoksi on liiton kuitenkin etsittävä jatkossa säästöjä ja tulolähteitä. Varsinaisiksi toiminnantarkastajiksi valittiin uudelleen ekonomit Risto Elomaa ja Jari Gunn ja varatoiminnantarkastajaksi prof. Juhani Härmä.

Kokous päättyi kiitoksiin ja kuituksiin. Porin yhdistys kiitti eläköityvää pääsihteeriä Liisa Peakea menneistä työvuosista, yhteistyöstä ja avusta, joka käytännössäkin ulottui Helsingin ulkopuolelle, ja ojensi tälle Porin symbolin, Juhana-herttuan nukan. Liisa Peake kiitti puolestaan Porin väkeä heidän toimeliaisuudesta. Liiton puolesta kiitettiin hallituksen jäsentä Jorma Tirriä ja Porin yhdistystä hienoista kokousjärjestelyistä

ojentamalla heille samppanjapullo. Myös uusi pääsihteeri Maria Paloheimo toivotettiin tervetulleeksi toimeen kukkakimpun kera.

Ohjelma jatkui iloisissa tunnelmissa myöhäiseen iltaan. Ensin kokousväki siirtyi viettämään Museoiden yötä, jolloin museoihin pääsee ilmaiseksi, suurin osa opastetulle kierrokselle Porin taidemuseoon. Ennen maittavaa illallista tunnelmallisessa ravintola Raatihuoneen kellarissa päästiin vielä tutustumaan Porin kaupungintaloon, jossa Ranska-henkinen kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen ilahdutti osallistujia värikkäillä tarinoilla Porista. Kiitos Pori! ▼

TEKSTI: MARIA PALOHEIMO

KUVA: LAURI AALTONEN

Pertti Ratsula liiton kunniajäseneksi

Kun Suomi-Ranska -yhdistysten liiton syyskokous vuosi sitten päätti kutsua Pertti Ratsulan liiton kunniajäseneksi, yksimielinen päätös oli helppo: monessa ansioitunut Ranska-aktiivi on arvonsa ansainnut.

Vaatealalla toiminut ekonomi Pertti Ratsula on tunnetun porilaisen kauppiassuvun jälkeläinen, jonka elämässä Ranskalla, ranskan kielellä ja ranskalaisella kulttuurilla on ollut tärkeä osa. Kotikaupunkinsa Porin Ranska-yhdistyksen Cercle Français de Pori ry:n puheenjohtajana Pertti aloitti 1976 ja toimi sen hallituksessa lähes kolme vuosikymmentä. Pertin aktiivisuudella ja suhteilla on ollut merkittävä vaikutus Porin ja Itä-Ranskassa sijaitsevan Mâconin 1989 alkaneiden kummikaupunkisuhteiden vaalimiseen. Yhteydenpito kaupunkien kesken on jatkunut elävänä sekä talouselämän, kulttuurin ja opetuksen kontakteina että säännöllisinä mâconilaisten ja porilaisten tapaamisina. Kaupunkisuhde on edesauttanut merkittävästi Suomen tunnettuutta Mâconissa, josta pitää huolen paikallisten Suomen-ystävien l'Association Mâcon-Pori. Pertillä on aivan erityinen sija mâconilaisten sydämissä: hänet on siellä julistettu Saint Vincentin veljeskunnan kunniaviininviljelijäksi, ja Daniel Vacheressen orkesterin kanssa Pertin oma yhtye Wilssonin Pelimannit on levyttänyt yhteisen CD:n. Pertin Ranska-tuntemus on muotoutunut myös polkupyörän selässä matkaten: prof. Tarmo Kunnaksen järjestämällä pyöräretkillä Pertti on ollut muka-

na runsaat toistakymmentä kertaa erikoistehtävänään musiikillinen viihdyttäminen ja kunniapuheenjohtajarooli.

Pertti Ratsula on ollut mukana myös valtakunnallisessa ja maamme rajat ylittävässä Suomi-Ranska-toiminnassa edustaen Poria lähes 10 vuotta Suomi-Ranska -yhdistysten liiton hallituksessa. Pertin aloitteesta ja kokemukseen perustuen liiton säännöt muokattiin jäsenyhdistyksiensä asemaa paremmin huomioiviksi ja ne toimivat vielä tänäänkin.

Pertti on ollut jäsenenä myös Suomen kulttuuri-instituuttia Pariisissa ylläpitävän Suomen Ranskan instituutin säätiön valtuuskunnassa, nyk. neuvottelukunnassa, aina instituutin avaamisesta lähtien liki 25 vuotta sitten.

Pertti toimi vuodesta 1981 runsaan parinkymmenen vuoden ajan Ranskan kunniakonsulin tehtävässä, jota nykyisin jatkaa hänen tyttärensä Tiina Ratsula-Hällström. Ranskan valtio on muistanut ansioitunutta Perttiä Chevalier de l'Ordre National du Mérite -kunniamerkillä.

Liiton kunniajäsenyys luovutettiin Pertti Ratsulalle järjestetyssä yllätysjuhlassa ravintola Lyonissa Helsingissä 4.1.2014. Juhlamiseen oli aihetta muustakin syystä: monipäinen ystävien joukko saattoi samalla myös onnitella pian juhlan jälkeen pyöreitä vuosia täyttävää Perttiä. Oli vaikeaa uskoa, että ikinuorekas Pertti olisi saavuttamassa kunnioitettavat 80 vuotta. ▼

LIISA PEAKE

Ranska-viikkoa vietetty Hietalahden kauppahallissa

Hietalahden kauppahallissa Helsingissä vietettiin teemallista Ranska-viikkoa maaliskuussa. Juhlan aihe oli matkatoimisto Pamplemoussen 10-vuotissyntymäpäivä. Juhlat kestivät yhteensä kahdeksan päivää ja hallissa kävi tapahtuman aikana 12 500 ihmistä.

Ranska-viikko kokosi yhteen Ranskan matkailua ja makuja. Erikoisviikko oli 15.–22.3.2014 ja sen jokaisena päivänä oli hallissa erilaista ohjelmaa Ranskan puitteissa. Ranska-viikko oli ensimmäinen kerta, kun satavuotiaassa Hietalahden hallissa oli tämän tyyppinen teemaviikko. Tilaisuus ja sen ohjelma oli maksuton ja kaikille avoin. Tämä toikin uusia ystävyksiä Ranskalle. Ruokaostotensa lomassa kaupunkilainen sai tietoa niin Ranskan matkailun uusista suuntauksista kuin viimeisistä ranskalaisista ruokatrendeistäkin.

Hietalahden halli kietoutui viikon ajaksi Ranskan trikoloriin, sinipuna-valkoiseen. Tunnelmaa halliin toi ranskalaistyyppinen oheisohjelma, ns. ranskalainen katukulttuuri hallin sisällä. Tällaisia olivat esimerkiksi halliin luotu *Rakkauden penkki* sekä ranskalaishahmot. Istumalla penkille saattoi hyvällä tuurilla saada runonlausunnan ranskattarelta. Viikon aikana oli vierailijoita varten jaossa myös tuhansia Pariisin karttoja ilmaiseksi ja siellä saattoi tavata ranskalaisia ”kuuluisuuksia” kuten esimerkiksi René Lacosten. Hallin kauppiat olivat varustautuneet viikkoon erikoistuottein, esimerkiksi Leipäkauppa Hongiston tiskillä oli Didier Rézén aivan uusia tapahtumaa varten suunniteltuja tuotteita. Tapahtumaviikon

Viikon aikana ostoksille tullut helsinkiläinen saattoi tutustua ranskalaisnuteen myös mukana olevien hahmojen avulla. Hahmoina olivat Haaga-Helian 19 opiskelijaa.

oheisohjelmaa olivat Pamplemoussen kanssa suunnitelleet Haaga-Helia ammattikorkeakoulun viimeisen vuoden oppilaat.

”Idea lähti siitä, että Hietalahden halli on tyyliltään niin upea, että melkein on jo matkalla historiallisessa Keski-Euroopassa. Erikoisviikon aikana nähtiin päivittäin vaihtuvia Ranska-teemoja kuten ruoka- ja viinimatkailu sekä tietenkin Pariisi ja sen nähtävyydet. Ranskan-matkoista tuli asiantuntijoita kertomaan uutuuksista. Mukana tapahtumassa olivat niin Biarritz, Galerie Lafayette, Citroën kuin Air Francekin. Olemme äärimmäisen ylpeitä siitä, että pienenä suomalaisena yrityksenä saamme mukaan suuria nimiä ja laadukkaita yhteistyökumppaneita. Samalla synt-

tärivuonna on aihetta juhlaa sitä, että matkailun vaikeina aikoina vahvasti erikoistunut yritys pärjää ja saa jopa Bisnoden AAA-merkinnän,” kertoo Pamplemoussen toimitusjohtaja Henni Lieto-Pihlajaja. ▼

TEKSTI JA KUVAT: PAMPLEMOUSSE OY

Ranskalaisen kulttuurin viikko Turussa

Turun ranskalainen seura, Cercle français, järjesti 7.–10.toukokuuta ranskalaisen kulttuurin viikon, jonka ohjelma oli yhtä monipuolinen kuin Ranskan kulttuuri yleensä.

Kulttuuriviikon aikana saimme nauttia tanssista, Pikku Prinsistä, häitarimusiikista, erilaisista esitelmistä mm. gastronomiasta ja koulujärjestelmistä, kamarimusiikista ja tietysti hyvästä ruuasta!

Tanssia esittivät Turun Seudun Tanssioppilaitoksen oppilaat ja ranskalaista kamarimusiikkia Turun Seudun Musiikkiopiston opiskelijat, joiden kanssa Cerclen yhteistyö tulee varmasti jatkumaan.

Ranskalainen kulttuuriviikko alkoi tanssillisella illalla **À petits pas**, jossa Turun Seudun Tanssioppilaitoksen oppilaat esittivät mm. *Variation baletista La Bayadère*, *Pienten joutsen-*

Turun Seudun Tanssioppilaitoksen oppilaita **À petits pas** -illassa.
Kuva: Mari Repo

ten tanssin, *Charlestonin* ja *Quadrillen 1800-luvulta Offenbachin tyyliin*. Illan koreografiat oli suunnitellut tanssinopettaja Kristiina Lindroth.

Lisäksi illan ohjelmassa oli luentaa ranskaksi ja suomeksi Saint-Exupé-

ryn teoksesta *Pikkuprinssi*, esittäjinä sisar Helvi ja Markku Äärimaa. Illan päätteeksi häitarin soittaja Saija Saarinen saatteli meidät... Cherbourgin sateenvarjojen alle 🎵

FM Jarmo Kehusmaa valmistautuu esitelmäänsä **Henkilöitä ja ilmiöitä Ranskan gastronomian historiassa** Turun ranskalaisella kulttuuriviikolla. Kuva: Mari Repo

Musiikinopettaja Pasi Helin ja Cerclen varapuheenjohtaja Mari Repo toivottavat yleisön tervetulleeksi kamarimusiikkikonserttiin. *Quelle aventure nous attend!*
Kuva: Paula Kostia

Comparaison des systèmes scolaires en France et en Finlande, conférence par Josselin Vasseur. Turun Cerclestä Matti Pösö, Ilkka Joukanen, Mari Repo, Helvi Pulla. Kuva: Riitta Kasari

Wilhelm Sukesi & Marja Seppälä:
Debussy, Rêverie.
Kuva: Paula Kostia

Ranskan ja Suomen koulujärjestelmien eroista kertoi Suomeen asettunut opettaja Josselin Vasseur.

Eikä Turun Cercleä ilman Jarmo Kehusmaa ja ruoka-aiheista esitelmää! Jarmon esitelmän aiheena oli **Henkilöitä ja ilmiöitä Ranskan gastronomian historiassa**.

Turun Seudun Musiikkiopiston opettajien Pasi Helinin ja Paula Kostian ideoiman ranskalaisen kamarimusiikkikonsertin **Quelle aventure!** meille tarjosivat musiikkiopiston ja konservatorion oppilaat.

Ohjelmassa kuultiin mm. Erik Satien rakastetuimpia pianoteoksia ja kepeitä laulemia sekä kamarimusiikkia barokin ajalta 1900-luvulle; *Lully - Saint-Saëns - Debussy - Honegger*. Ranskan suurlähettiläs Eric Lebedel puolisoineen kunnioitti läsnäolollaan konserttia sekä sitä seurannutta illallista.

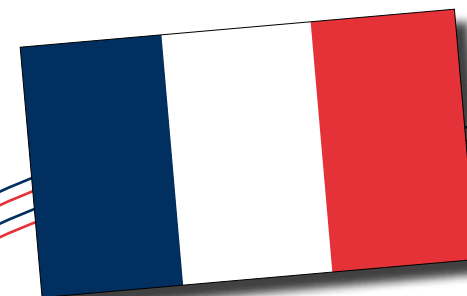
Konsertin jälkeen kulttuuriviikon kruunasi siis päättäjäsillallinen **Dîner de Clôture** Ravintolalaiva Cindyllä, Aurajoen parhaalla paikalla, en présence de Son Excellence

l'Ambassadeur de France Eric Lebedel et Mme Lebedel. Illalliselle osallistui lähes 50 Ranskan ystävää.

Illallisen aikana kuultiin maistiaisista belgialais-ranskalaisen jazzkitaristin *Django Reinhardtin* musiikista Vesa Tompurin esittämänä. Hän myös kertoi otteita kustantamastaan kirjasta *Django, vallaton virtuoosi*.

Ranskalainen kulttuuri Aurajoen rannoilla sai jälleen monia uusia ystäviä! ▼

TEKSTI: MARI REPO & MATTI PÖSÖ

Teemamaa Ranska näkyvästi esillä Turun Kirjamessuilla

Lokakuun ensimmäisenä viikonloppuna nähtiin Turussa paljon ranskalaista väriä, kun Ranskalla oli kunnia olla Turun kansainvälisten Kirjamessujen teemamaana. Ranskan instituutilla oli päävastuu messujen Ranska-teeman suunnittelusta ja koordinoinnista. Tavoitteena oli alusta asti, että Ranska olisi näkyvillä perinteisten kirjailijavieraiden lisäksi messuohjelmistossa mahdollisimman laajalti. Haasteeseen tartuttiin kunnianhimoisesti: Kirjamessuille suunnitellun runsaan ohjelmiston lisäksi Ranska haluttiin saada näkymään myös samanaikaisesti järjestettävien Turun Tiedemessujen ja Turun Ruoka- ja Viinimessujen ohjelmistossa.

Kirjailijavieraiden kutumisprosessi oli pitkä mutta palkitseva; työ aloitettiin jo alkusyksystä 2013, kun Ranskan instituutti aloitti yhteydenotot ranskalaisiin kustantamoihin ja mahdollisiin kirjailijavieraisiin. Lopputulokseen oltiin erinomaisen tyytyväisiä: messuilla nähtiin ranskalaisista kirjailijoista kaunokirjallisuuden puolelta Andreï Makine, Katherine Pancol, Michèle Lesbre, Dominique Fernandez ja Katrina Kalda. Paikalle saapui lisäksi ranskalais-kanadalainen sarjakuvataiteilija Julie Delporte ja sukupuolentutkimukseen, sosiologiaan ja yhteiskuntaan liittyviä teoksia kirjoittaneet Anne Berger, Eric Fassin ja Anina Ciuciu.

Ranskalainen kirjallisuus näyttäytyi messuilla koko kirjossaan, kaikki kirjailijat olivat todella erilaisten tyylijen edustajia, ja esimerkiksi ranskalainen sarjakuva sai ohjelmistossa paljon näkyvyyttä. Marguerite Durasin satavuotisjuhla noteerattiin kirjailijan kunniaksi järjestetyllä monipuolisella, parituntisella ohjelmakokonaisuudella. Tiedemessujen puolella taas nähtiin ranskalaisten ja suomalaisten asiantuntijoiden yhteistyönä järjestetty Energia ja ilmasto -seminaari, ja Ruokamessuilla ranskalainen tutkija Christophe Lavelle esitteli yleisölle molekyyli gastronomian saloja.

Ranskan instituutti järjesti messujen teemamaavuoden kunniaksi Ma

France -nimisen kirjoitus- ja julistekilpailun yhteistyössä Suomen Ranskanopettajain yhdistyksen, Nuoren Voiman Liiton, Opetushallituksen ja Turun Kirjamessujen kanssa. Kilpailu oli laajuudessaan huomattava: kirjoituskilpailuun oli mahdollisuus osallistua sekä suomen, ruotsin että ranskan kielellä, niin yläkoulu- kuin lukiokategorioissa. Julistekilpailussa oli samat kaksi kategoriata. Ylituomareina toimivat Sofi Oksanen, Hannele Mikaela Taivassalo, Kira Poutanen ja Pertti Jarla. Kaikki voittajat saivat palkinnoksi iPad Mini -tablettitietokoneet, ja messuilla järjestetyssä palkintojenjakotilaisuudessa palkinnot voittajille jakoi Ranskan suurlähettiläs Serge Mostura.

Ranskan instituutti ja Cercle français de Turku toimivat myös onnistuneesti yhteistyössä messujen käytännön järjestelyiden suhteen. Turun Cerclen hallituksen jäsenet olivat mukana päivystämässä Ranskan instituutin osastolla ja toimivat kirjailijoiden avustajina ja oppaina. Sunnuntaisen kaupungin historian opastuksen yhteydessä Cerclen hallituksen jäsen Teppo Koski kutsui vierailijat kotiinsa aperitiiville, näin kirjailijavieraat pääsivät tutustumaan myös suomalaiseen kotiin.

Messuviikonloppu oli kaiken kaikkiaan erittäin onnistunut, niin Ranskan instituutti kuin Turun Kirjamessutkin ovat saaneet siitä paljon positiivista palautetta. Turun Kirjamessujen ohjelmapäällikön Jenni Haukion mukaan minkään teemamaan ohjelmisto ei ole aiemmin ollut yhtä runsas ja monipuolinen. Kiitos siis vielä sille suurelle joukolle ihmisiä, jotka tavalla tai toisella ovat

olleet mukana Turun Kirjamessujen Ranska-ohjelmiston toteuttamisessa! Messuohjelmisto ulottui myös Turun messukeskuksen ulkopuolelle, Dynamossa ranskalaista chansonia esitti ihastuttava Aino Venna, ja Logomossa nähtiin ranskalaisiin kirjallisuustilaisuuksiin perustuva sarja, joka huipentui Katherine Pancolin ”Krokotiilien keltaiset silmät”

-romaanin perustuvan elokuvan Suomen ensi-iltaan messuviikonloppun lauantaina.

Ensi vuonna Ranskan instituutti järjestää varmasti kirjallisuuteen liittyviä projekteja, vietetäänhän Suomessa vuonna 2015 Kirjan vuotta. ▼

TEKSTI: **ESSI JÄPPINEN**

KUVAT: **RANSKAN INSTITUUTTI**

Suomalainen Tarn-et-Garonnen alueella Ranskassa

Muuttokaravaani lähti Suomesta 18.10.2013 kahden hevosen, neljän kissan, heidän omistajansa ja tietenkin ammattilaisen hevosmuuttofirman kanssa kohti Ranskan Tarn-et-Garonne-alueita, missä uusi koti laimutettiin odotti muuttajia. Suomesta lähdettiin rantasateesta, perille saavuttiin 22.10.2013 seitsemältä aamulla ihanassa auringonpaisteesta.

Ja mihin muutettiin? Taloon, joka on vanha maalaistalo ulkorakennuksineen. Tyypillinen tallirakennus oli myös odottamassa hevosia. Kissat ja hevoset sopeutuivat heti hienosti uuteen ympäristöön. Omistaja otettiin todella ystävällisesti vastaan, kylän kunnanjohtaja kävi henkilökohtaisesti toivottamassa tervetulleeksi ja myöhemmin ennen joulua hän pistäytyi myös paikallisten herkkujen kanssa tuomassa jouluterveiset. Kaikki naapurit esittelivät itsensä ja heidän kanssaan rupertellaan nytkin aina tavatessa. Hevosilla oli aluksi vain lanka-aidat,

kylläkin sähköillä varustetut, mutta se ei niitä estänyt lähtemästä pariin otteeseen esittelemään itseään kylille ja naapureille. No ”pojille” saatiin hyvin nopeasti puuaitaukset pätevien ammattilaisten avustuksella.

Aluksi arkielämä koostui vain työnteosta, remontoinnista ja byrokratian ”iloista”. Työni täällä oli aluksi suomalaisten maa- ja metsäkonealan yritysten vientirenkain vetämistä.

Pankkitilin avaaminen ja sähkö-, vesi- ja puhelinmaksujen saaminen omiin nimiin oli enemmän kuin haasteellista. Ilman sähkölaskua omissa nimissä täällä ei toimi mikään. Pankkitilin sain avattua talon kauppasopimuksen esittämällä, kuten myös vesilaskun omiin nimiini. Edellisen omistajan puhelinnumeron saaminen omiin nimiini olikin sitten haasteellisempaa. Jos joku nyt ajattelee, että olemmehan EU:ssa – se ei vaan aina päde. Toinen haaste oli saada toiminimelle SIRET-numero eli veronumero ja kolmas iso haaste oli *Carte Vitale* eli ranskalaisen sairauskassan jäsenyys. Suomen Kela ilmoitti hyvin pian muuttoilmoituksen jälkeen, että en ole Kelan piirissä, koska asun Ranskassa. Hmm... Ranskassa sairausvakuutuksen saaminen kesti 7 kuukautta. Sain kaksi viikkoa sitten vihdoinkin *Carte Vitale* ja tuli sellainen olo, että olen nyt kotiutunut.

Tarn-et-Garonne-alue on todella kaunista, monine keskiaikaisine kaupunkeineen ja bastide-kylineen, kuten Saint-Antonin-Noble-Val, Cordes-sur-Ciel ja Caussade, unohtamatta kauniita kaupunkeja Albi, Montauban, Toulouse, Cahors... Aveyron-, Tarn- ja Garonne-joet tarjoavat paljon mahdollisuuksia vapaa-ajanviettoon. Ihanan ikimuistoisia ovat paikalliset viikottaiset markkinat. Elokuussa kaikki paikat ovat tietenkin turistien hallinnassa. Myös amerikkalaiset elokuvaohjaajat ovat bonganneet alueen ja kaksi elokuvaa tunnettuineen näyttelijöineen on kuvattu täällä. Lisätietoja paikoista löytyy osoitteesta: www.myperle-bb.com. Suomalainen muuttonainen ajellee täällä ikivanhalla Mazda MX 5 -henkilöautolla ja haukkoo henkeään ihanissa maisemissa, kun tuuli liehuu hiuksissa – vapauden ja onnellisuuden tunne täysimmillään. ▼

TEKSTI JA KUVAT: ELINA RUOHONEN

Ranskan kieli – sanontojen ja sananparsien aarreaitta

Lyhennelmä Martti E.O. Korpelan

Helsingin Rotaryklubissa 09.06.2014

pitämästä esitelmästä

Olen yli 40 rotary-vuoteni aikana käsitellyt tässä klubissa erilaisia Ranskaan liittyviä teemoja Jean Monnet'sta de Tocquevillen, Talleyrandin ja de Gaullen kautta maan päivänpolitiikkaan, mutta myös ranskalaisien identiteettiä eurooppalaisessa kontekstissa. Tällä kertaa jätän ylen ”feminisoituneen” presidentti **François Hollanden** naissuhteineen rauhaan suuren ihailuni saattamana puretuakseni harrastelijan voimin ranskan kielen monimuotoisuuteen ja sen poliittiseen ja taiteelliseen iskukykyisyyteen. Sillä juuri sellainen tämä romaaninen, latinasta suoraan ajettu (véhiculer) kieli todellakin on.

Ranskan johtavan viikkolehden *L'Express* etusivua koristi keväällä murtuneen oloinen Hollande ja vieressä otsikko VIELÄ KOLME VUOTTA ja kysymysmerkki perässä. Alaotsikkona: rökäletappio, paniikki Elysée:ssä. Taustalla tietysti FN:n äänivyöry Euroopan parlamenttivaaleissa.

Ranskassa pyhää sananvapautta tulkitaan todella väljästi. Julkisuuden henkilö onkin Ranskassa vapaata riistaa. Mieleen tulee etsimättä yhteisvaluutta euron isäksi mainitun Kansainvälisen valuuttarahaston pois potkitun pääjohtajan **Dominique Strauss-Kahnin** eli DSK:n

perin pohjin selostettu seksiseikkailu newyorkilaisessa hotellissa muutama vuosi sitten. Myös ex-presidentti **Sarkozyta** on tämän tästä ryöpytetty lehdistössä tämän epämääräisten kytkösten takia.

Tästä pääsemmekin luontevasti sananparteen, jonka kaltaisia tarjoavat muun muassa johtavat ensyklopediset sanakirjat, kuten vuoden 1994 **Dictionnaire Hachette**: ”Mitä korkeammalle apina kiipeää, sitä paremmin näkyy sen takapuoli.” (**Plus haut monte le singe, plus il montre son cul**.) Poliittista uraa tekevän kannattaa siis olla varuillaan. Ollaan alati luopin alla. Julkisuus onkin tänään kaikkialla armoitonta. Toisiko sitten amerikkalaismallinen moitteeton teflonjulkis-kulttuuri jotain lisäarvoa eurooppalaiseen yhteiskuntaelämään, on arvailujen varassa.

Elämässä ylipäätään ei kannata myöskään hajottaa voimiaan, vaan keskittyä yhteen asiaan. Sillä ”juostessa ei voi samanaikaisesti soittaa käyrätorvea.” (**On ne peut à la fois courir et sonner du cor**.) Eikö vähän samaan suuntaan viittaa meillä hokema viisi virkaa, kuusi nälkää!

Ei pidä myöskään tuhlaata aikaa hyödyttömään. Niinpä ei kannata ”kammata kirahvia” (**peigner la giraffe**). No entäpä, jos joku menestyy

oikein hyvin elämässään? Hän ”tekee tupakan” (*faire un tabac*). Ota tästä selvää! Entä ranskalainen itsevarma *besserwisser*? Hänellä ”on meloni” (*avoir le melon*).

Jos taas jollakulla ei ole mitään sanottavaa tuijottavine katseineen, edessämme on fajanssikoiraa muistuttava olento (*se regarder en chiens de faïence*). Oivallinen vertaus ikkunalaudalla tuijottavaan ja yhden-tekevään kitsch-porsliiniluomukseen. Kasvojen ilmeethän – fysonomia – kertovat paljon ihmisestä.

Ranskalaisten harrastamat kiertoilmaisut ovat usein kerrassaan hilpeitä. Niinpä sanonta ”koira on unohtunut matolle” tarkoittaa sen tehneen luonnolliset tarpeensa juuri kyseiselle matolle, eikä siis ulkosalle hyvien tapojen mukaisesti. (*Le chien s'est oublié sur le tapis*.)

Myös me tittelinkipeät suomalaiset olemme kaikki enemmän tai vähemmän persoja ottamaan vastaan imartelua. Siihen liittyen jotain maanläheistä ja samalla kertaa osuvaa onkin sanonnassa ”juoda heraa” (*boire du petit lait*). Tarjolla on siis maidon loppuja, ei mitään arvokasta ja varteenotettavaa. Mairittelua yhtä tyhjän kanssa.

Maitotuotteissa pysyäkseen. Mitähän tarkoittaa ”tehdä itselleen voita” (*faire son beurre*)? Mitäpä muuta kuin rikastumista ja hyötymistä Ranskan kaltaisessa, tehoaalouden luvatussa maassa.

Rinnan takamuksen kanssa useissa ranskalaisissa sananparsissa ja sanonnoissa viini näyttää ymmärrettävästikin keskeistä osaa. Kun joku perääntyy kannoistaan tai liudentaa tiukkoja näkemyksiään jostain asiasta, hän ”sekoittaa vettä viiniinsä” (*mettre de l'eau dans son vin*). Meillä, väkevien juomien luvatussa maassa tällainen allegoria vaikuttaisi kovin ontuvalta.

Viiniin liittyy myös seuraava vanha ranskalainen sananlasku: ”Kun viini on kaadettu, on se juotava.” (*Quand le vin est tiré, il faut le boire*.) Suomalainen versio: joka leikkiin ryhtyy, se leikin kestääköön. Kesken ei pidä jättää mitään. Tuolle viisaalle neuvolle eräät suomalaiset eturivin poliitikot näyttävät antaneen huutia viime aikoina.

Edellä tuli jo mainituksi apinan takapuoli, *cul*. Tämä strateginen ruumiinosa tulee esiin myös seuraavassa, ihmisen liiallista ja turhaa yrittämistä kuvaavassa sanonnassa ”haluta pieraista korkeammalle kuin mihin pylly yltää” (*vouloir péter plus haut que son cul*). Monelle meistä lienee erityisesti liikenteestä tuttu *cul-de-sac*, säkin pohja, umpikuja. Ymmärtääkseni tuota *cul*-sanaa pide-tään Ranskassa jokseenkin banaalina, arkipäiväisenä, eikä yhtä alatyylisenä kuin meillä muuatta p-kirjaimella alkavaa, alavartalon osaa tarkoittavaa kansanomaista sanaa.

Ja vielä lisää gallialaista takapuolta. Kun ranskalainen on puilla paljail-la eli ronskimmin sanottuna PA, silloin ollaan pyllyisillä (*être à cul*). Takamukselle lennähdetään myös, kun ollaan ylen hämmästyneitä (*en tomber sur le cul*). Meillähän silloin lennähdetään peräti selälleen. Jos taas ranskalainen on ristiriitaisessa tilanteessa, tämä hellitty ruumiinosa ”lepää kahden tuolin välissä” (*avoir le cul entre deux chaises*).

Entä mitä jaloille voi tehdä? Kun korruptoitunut ranskalainen haluaa lahjoa jonkun, hän ”rasvaa tämän jalkaa, koipea” (*graisser la patte à qqn*). Ollessaan epätietoinen oikeasta ratkaisusta hän ei tiedä, ”kummalla jalalla tanssia” (*ne savoir sur quel pied danser*).

Mutta entäpä tämä? ”Lähettää hissi takaisin” (*renvoyer l'ascenseur*). Mitäpä muuta kuin tehdä vastapalve-

lus. Lähellä on siis ajatus jonkinastei-sesta korruptiosta.

Kun kaikki on mennyt, ranskalaiselle ”ei jää muuta kuin silmät itkemistä varten” (*n'avoir plus que les yeux pour pleurer*). Tosi murheel-lista, jos näin on.

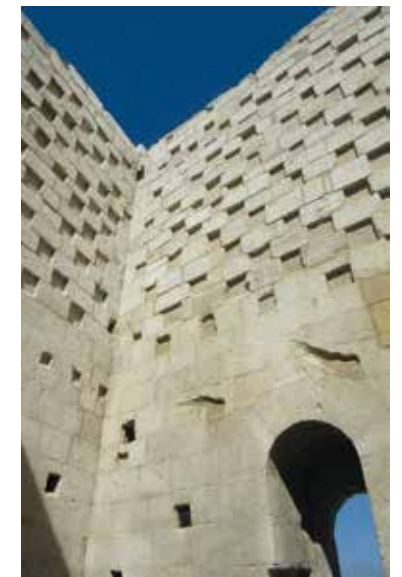
Kun tällaisiin idiomaattisiin ilmaisuihin törmää eri yhteyksissä, aika harvoin voi suoralta kädeltä päätellä, mistä oikein on kyse. Tekstistä irrallaan olevina ne vaikuttavat usein läpinäkymättömiltä ja järjettömiltä. Parasta on silloin kysyä valistuneelta syntyperäiseltä ranskalaiselta, mitä kielikuva mahdollisesti tarkoittaa.

Eräs tällainen käsittämätön ilmaisu on ”tuntea kuusipuun tuoksun” (*sentir le sapin*). Tämän löysin ihan sattumoisin selailekseni kerran vuonna 1994 painettua Hachetta. Kyse on siitä, että jollakulla ei ole enää pitkälti elinaikaa toisen jalan ollessa jo haudassa. Saamani tiedon mukaan hyvät ruumisarkut valmistetaan Ranskassa juuri kuusesta. Tavaraopillisestikin siis arvokas tieto!

Puusta on seuraavassakin kyse. Kun joku on oikein nöyrystelevä ja alistuva *yes-mies*, ”hän on puusta, josta tehdään huiluja.” (*Il est du bois dont on fait les flûtes*.) Sanonta viittaa erääseen 1800-luvun alkupuolen virkamiehen hallintokulttuuriin. Veikkaan, että keskivertoranskalaisella ei ole hajuakaan sanonnan taustasta ilman aikaa vievää googlausta!

Hiukkasen hämmästyttävältä kuulostaa myös sanonta ”syödä valkoinen leipä ensimmäisenä” (*manger son pain blanc le premier*). Toisin sanoen aloittaa helpoimmasta päästä. Sinänsä inhimillinen, mutta vähän vaikeasti avautuva tämäkin.

Hyvin usein monet idiomaattiset ilmaisut tupsahtavat odottamatta esiin ilman luontevaa yhteyttä luettavaan tekstiin. Sananmukaisesti tulkittuina niitä ei voi ymmärtää. Jos

syystäkin pähkäilemme ranskan sub-junktiivin käyttöä tai sadattelemmme verbitaivutuksia 14 eri aikamuodossa, niin samoin sananparret ja muut kielikuvat voivat olla todella hankalia ymmärtää.

Ranskalaiset jos ketkään voivat syystäkin ylpeillä suurilla ajattelijoil-laan. Niinpä en malta lopuksi olla ottamatta esiin yhtä heistä, jonka ajatelmista niin monet ovat jättäneet jälkensä ihmisielen syväluotaukseen. Tarkoitin v. 1613–1680 elänyttä **La Rochefoucauldia** (*Mémoires, Maximes*). Yksi tämän valistuskau-den alkamista enteilevän korkean aatelin edustajan suurista oivalluk-sista kuuluu käännettynä: ”Emme ole koskaan niin onnellisia emmekä niin onnettomia kuin kuvittelemme.” (*On n'est jamais si heureux ni si malheureux qu'on s' imagine*.)

Jostain muistan lukeneeni seu-raavan Rochefoucauldin pirullisen tarkan havainnon: ”Parhaimpienkin ystäviemme vastoinkäymisissä on jotain sellaista, mikä ei ole meille täysin vastenmielistä.” Kuinka joku 1600-luvun, suhteellisen niukan kor-keamman koulutuksen saanut ihmi-

nen voi pystyä tällaiseen ihmisielen läpivalaisuun! Ja kaikki paljon ennen Sigmund Freudin ja muiden ”shrinki-en” maailmanvalloitusta. Älkäämme myöskään unohtako Aisopoksen jalanjalkia kulkenutta **La Fontainea** (1621–1695) ja hänen klassisia eläin-tarinoita, faabeleita, joista niin monet ovat jääneet pysyvästi eurooppalaisen ihmisen käyttäytymistä koskevaan kirjallisuuteen.

Nämä muutamat lainaukset mie-lessä voimme rohkein mielin jatkaa maallista vaellustamme, kunnes sitten joskus erkanemme tästä maailmasta, kuolemme. Sillekin sanavalmiit ranskalaiset ovat keksineet tällä kertaa vähemmän runollisen kiertoilmaisun. Kun meillä ”heitetään veivi”, Rans-kassa kuoleva ”katkaisee piippunsa” (*casser sa pipe*). Tällöin myös tämä ihmiskunnan yleinen pahe ja nautinto eli tupakan poltto katkeaa sekun sil-loin, lopullisesti.

Yksintein katkesi sivumennen sa-noen 23-vuotiaan kuningatar **Marie-Antoinetin** kaula pyövelin toimesta suuren vallankumouksen pyörteissä 1793. Aikamoinen ajattelijä hänkin saattoi olla todetessaan ytimekkäästi:

”Ei ole olemassa mitään muuta uutta kuin se, mikä on unohdettu.” (*Il n'y a de nouveau que ce qui est oublié*.)

Edellä lainaamani sanonnat ja sananparret yhdessä proosan eri keinoin ilmaistujen kielikuvien kanssa edustavat parhaimmillaan ranskalai-ten kiertoilmausten, eufemismien ja muun kieliakrobatian rikasta pe-rintöä, johon törmäämme kaikissa sivistyskielissä. Ranskan kieli on tässä suhteessa todellinen aarreaitta usein hyvin omaperäisine, gallialaisine ilmaisuineen.

Termi *langage imagé*, eri tavoin höystetty puhe – kuvakieli – määrit-telee ehkä kaikkein yksinkertaisim-min sen, mistä edellä olen puhunut. Näissä kielikuvissa ollaan mitään peittelemättä inhorealistisia, kyynisiä, sarkastisia, humoristisia tai rohkean aistillisia, joskus vähän uskallettuja-kin. Kaikkea sitä, mikä liittyy samalla kertaa eurooppalaisuuden – erityisesti ranskalaisuuden – perimmäiseen olemukseen (*quintessence*), mutta myös ikaikaiseen ja rajat ylittävään inhimillisyyteen. ▼

C'est la vie!

MARTTI E.O. KORPELA

Suurlähettilään jäljillä

Maisema Kuninkaankiveltä Tenon yli Norjaan.

Autollinen Rovaniemen cercleläisiä kävi ruskaretkellä pohjoisessa. Ohjelma alkoi jo menomatkalta. Tiesittekö, että Ivalossa voi ostaa kukkia ranskaksi? Pääkadun varrella olevassa Kaijan Kukassa on kaksi floristimestaria: Mimmi Turunen ja ranskalainen Adeline Galland, joka on viimeistellyt opintonsa Suomessa. Vierailimme myös heidän 'Oodi ruskalle' -taidenäyttelyssään.

Inarin saamelaismuseo Siida on aina antoisa vierailukohde. Perjantai

huipentui illalliseen: Hotelli Kultahovin annokset olivat yllätyksellisiä ja kokonaisuus oli vilpittömän ihana.

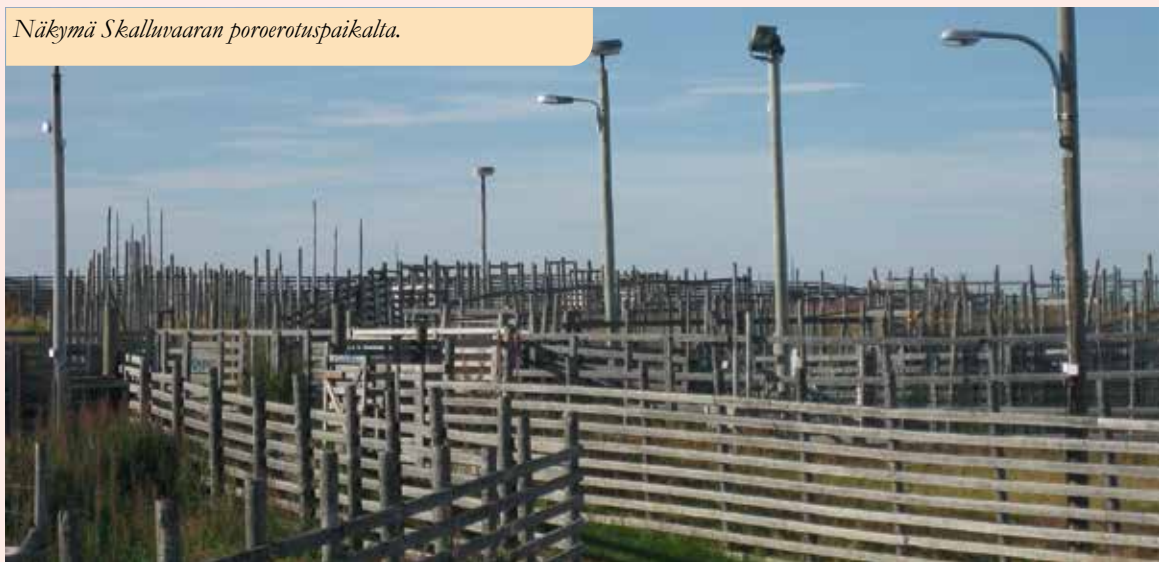
Matkan upein luontokohde oli Pulmanki Utsjoen ja Nuorgamin puolivälissä. Näimme järven, joka on aikoinaan ollut vuono, vuonomainen edelleenkin. Pulmankijärven länsirannalla on asuttu talvikylässä jo noin 4000 vuotta sitten!

Marjoja oli joka lähtöön ja niitä tyytyväisinä keräsimme: puolukoita, juolukoita, mustikoita ja variksenmar-

joja sekä katajanmarjoja, jotka tarkasti ottaen ovat käpyjä. Sieniäkin ehdimme kerätä. Luotettava kuljettajamme MMT, FT Risto Jalkanen ehti kertoa sienten lisäksi meille monesta muustakin Lapin luonnon erityispiirteestä.

Pysähdyttyämme Suomen ja EU:n pohjoisimmassa kylässä Nuorgamissa teimme vajaan 1,5-tuntisen ulkomaanmatkan eli palasimme Utsjoelle Norjan kautta. Se lienee Cerclen ensimmäinen yhteinen ulkomaanmatka. Pitäisiköhän etsiä frankofilejä naapurimaista?

Näkymä Skalluvaaran poroerotuspaikalta.

Utsjoen kirkko.

Utsjokinen jäsenemme Kirsti Ranta-Knuutila oli järjestänyt ohjelmaa. Kirkkoherra Arto Seppänen esitteli mukaansatempaavasti sekä kirkon että historiallisen pappilan. Museovirasto on luokitellut kirkkomaiseman valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuurimaisemiin, eikä ihme. Hautausmaat ovat kiinnostavia käyntikohteita; Utsjoen hautausmaa on erityisen mieleenpainuva.

Lauantai-ilta kului mukavasti paikallisten ranskanharrastajien kanssa matkavinkkejä vaihtaen. Sunnuntain paluumatkalla tauko oli tarpeen. Lämminhenkinen lounas oli Tieva-baarissa Suomen kylmimmässä kylässä. Tiedättehän, missä mitattiin kylmyysennätys tammikuussa 1999? Kylä on Pokka ja ennätys -51,5 astetta!

Vasta Suomen jättänyt Ranskan suurlähettiläs Eric Lebedel kertoi jäähyväisvastaanottonsa puheessa viihtyneensä hyvin maassamme. Hän sanoi vierailleensa ensin suurimmissa kaupungeissa ja sitten hieman pienemmissä. Lopulta hän ehti myös Utsjoelle ja Nuorgamiin. Hän oli erityisen vaikuttunut siellä kohtaanvastaanvieraanvaraisuudesta. Cercle kulki turvallisesti suurlähettilään jäljissä tämän 1132 km:n pituisen kotiseuturetken. ▼

TEKSTI: MARJA JALKANEN
KUVAT: RISTO JALKANEN

Hallamittarin (Operopthera brumata) toukat ovat syöneet Pulmangin tunturikoivikon useana kesänä niin, että lopulta puut kuolivat. Syönti alkoi 2006.

Floristimestari Adeline Galland.

Cercleläiset vas. Ritva Supponen, Ritva Labtela, Marja Jalkanen, Iris Tukiaainen, Mike Hurd.

Aurinkoinen Provence 6.–13.9.2014

Matkasuunnitelma lupasi meille tutustumista Provencen vuoriin, historiaan ja taiteeseen. Oppaanamme toimi jälleen mainio professori Tarmo Kunnas sekä hänen apunaan uusi Suomi-Ranska -yhdistysten liiton pääsihteeri, viehättävä Maria Palohelimo. Matkanjärjestäjänä toimi Ranskan matkojen erikoistoimisto Pamplermousse.

La 6.9.

Heti saavuttuamme Nizzan lentokentälle suuntasimme bussilla kohti iltapäivän auringossa siintäviä Meri-Alppeja. Matkamme alkoi komeasti Napoleonin jalanjäljissä, kun erikoisasiantuntijamme Tarmo kertoi Napoleonin voittoisasta paluusta Elban saarelta Pariisiin näiden vuorten yli.

Meidän ensimmäinen yöpymispaikkamme ei ollut vielä kovin korkealla vuoristossa, mutta sitäkin viehättävämpi: majatalo Verdonin luonnonpuistossa, järven rannalla, Les Salles-sur-Verdonissa. Aamupalaa nautittiin aurinkoisella terassilla kaunista järvinäköalaa ihailen. Tämä Pyhän ristin järvi oli padottu Verdonjoesta kolmekymmentä vuotta sitten.

Su 7.9.

Ajoimme bussilla järven ympäri, näköalatieä seuraten, kohti pientä vuoristokylää. Moustiers-Sainte-Marie on ollut kuuluisa keramiikan valmistuksesta jo 1600-luvulta lähtien. Täällä törmäsimme heti Provencen alueen historiaan ja sen vanhaan kieleen, jota joukko kirjailijoita oli yrittänyt elvyttää viime vuosisadan alussa.

Jatkoimme matkaa seuraten upeaa kanjonia La Gorge du Verdonia. Aluksi näkyi pieniä valkoisia kumiveneitä kellumassa solan lähellä, mutta pian maisemat muuttuivat kesyttömiksi. Verdon-joki kiemurteli 700 metriä alempana kanjonin pohjalla. Ajoimme hurjaa maisematietä vuorten harjanteilla. Onneksi

meillä oli taitava kuljettaja Michel, joka väisteli mutkissa vastaantulevia autoja samalla kun jutteli Tarmon kanssa. Välillä vähän hirvitti, kun syvät rotkot putosivat alas kapean tien toisella reunalla.

Täällä vuoristossa kohtasimme matkallamme kaksi voimakasta virtaa: Verdon- ja Durance-joet. Nämä molemmat joet ovat historian kuluessa aiheuttaneet monia tulvia ja tuhoja matkallaan kohti Rhône-jokea, johon ne yhtyvät alempana Avignonin kaupungin kohdalla. Nykyään joet on kahlittu moneen kertaan.

Ylhäällä vuoren päällä, Durancejoen mutkassa, sijaitsee Sisteronin linnoitus. Vanhassa keskiaikaisessa linnoituksessa on rakenteita monilta eri aikakausilta. Mielenkiintoista oli kuulla, että Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan pojanpoika oli joutunut tänne vangiksi 1600-luvulla. Nuori prinssi, Jean Casimir oli matkustellut Ranskassa, mutta joutui kardinaali Richelieun epäsuosioon ja päätyi vangiksi

Sisteronin linnoituksen kellotorniin 8 kuukauden ajaksi. Myöhemmin hän pääsi vapaaksi ja hänestä tuli Puolan kuningas. Hänestä olisi voinut tulla myös Suomen hallitsija, mutta sen estivät ajan poliittiset juonittelijat.

Ma 8.9.

Hengästyttävien vuoristomaisemien huipennus oli ajo korkean Mont Ventoux -vuoren laelle. Täältä kahden kilometrin korkeudesta näkee hyvällä ilmalla aina Alpeille asti. Nyt oli melko pilvistä, joten kaukaiset vuoret ja laaksot olivat udun peitossa. Mutta yksinäinen, paljaan jylhä vuori oli vaikuttava. Syvät laaksot erottivat sen ympäröivistä matalammista vuorista. Mont Ventoux, tuulinen vuori, on myös tunnettu pyöräilijöiden keskuudessa Ranskan ympäriajon viimeisenä etappina. Nytkin uupuneita pyöräilyharrastajia näkyi polkemassa ylös pitkää nousua.

Laskeuduimme alas vuoristosta, kohti viininviljelysalueita. Avignonin kaupungin lähellä, Chateaufort-Papen viinialueella, lounastimme uudehkon viinihotellin puutarhassa, suurten päivänvarjojen alla. Hyvän aterian jälkeen maistelimme tilan viinejä. Illansuussa saavuimme Arlesin kaupunkiin. Ehdimme viedä tavaramme huoneisiin ja kokoontua hotellin aulaan iltaikävelyä varten, kun taivas repesi. Koko helteisen päivän meitä seurannut musta pilvi purki rankkasateen niskamme. Juoksimme sateen läpi pyöreän soittolavan suojaan. Ympärillämme kadut tulvivat, mutta Tarmo pisti tanssiksi sateen kohistessa. Pelastauduimme pieneen ravintolaan, vanhan torin laitaa. Siitä tuli hauska ilta, vaikka monet jaksoivat syödä vain salaattia hyvän lounaan jälkeen.

Ti 9.9.

Arlesin kaupunkiin tutustuminen vaati paljon kävelyä, mutta se oli

vaivan arvoista. Kaupunki vaikuttaa hieman rapistuneelta. Antiikin monumenttien ja myöhempien historiallisten rakennusten lisäksi kaupungin ilmapäiriä luovat pohjoisafrikkalaiset maahanmuuttajat, opasti meitä Tarmo. Hotellimme lähellä sijaitsi esikristillinen hautausmaa, joka on perustettu antiikin roomalaisen valtatie, Via Aurelian, varrelle. Paikalla on jäänteitä tuhatvuotisesta luostarista ja myöhemmästä kirkosta. Dante on käynyt täällä. Tämä on ollut myös kristittyjen pyhiinvaellusreitit pysähdyspaikka. Myöhemmin modernin taiteen perustajahahmot Paul Gauguin ja Vincent Van Gogh ovat maalanneet täällä 1880-luvulla.

Ei ihme, että paikka sai Tarmon pohtimaan pyhyden olemusta heti aamutuimaan.

Arles on vanha roomalainen sotilaskaupunki. Rooman valtakunnassa vallitsi vahva hallintoperinne, jonka mukaan samoilla periaatteilla rakennetut areenat, amfiteatterit, pääkadut ja foorumit löytyivät kaikista valtakunnan eri osiin perustetuista sotilaslaitoksista tai kaupungeista. Arlesin vanha roomalainen areena on säilynyt käytössä näihin päiviin asti. Siitä on purettu pois vanhoja keskiajalla lisättyjä rakenteita. Parhaillaan oli menossa härkätaisteluviikko. Mutta arlesilaisessa härkätaistelussa härkää ei tapeta, vaan taistellaan kokardeilla.

Myös roomalaisen teatterin rauniot ovat säilyneet täällä yhä käytössä. Näyttämön pylväskäytävän jäänteiden välissä oli nykyajan lava. Ilmeisesti akustiikka on edelleen hyvä. Lounaalla me muutamat istuimme ravintolassa, jossa myös Van Gogh oli aikoinaan käynyt ja maalannut sisäkuvankin salista. Söimme valkoista Välimeren kalaa. Loput ryhmästä herkuttelivat häränlihalla, jota tarjottiin torin ulkopöydissä. Heidän viressään kohosi Provencen kuuluisan runoilijan Frédéric Mistralin patsas. Yli sata vuotta sitten hän oli saanut Nobelin kirjallisuuspalkinnon ja hän oli Félibrige-ryhmän perustaja, joka koetti saada provencen kielen takaisin kukoistukseensa.

Keskipäivän hellettä pääsimme hetkeksi pakoon, kun tutustuimme Arlesin maanalaisiin halleihin ja käytäviin. Yritimme arvailla niiden käyttötarkoitusta. Sitten suuntasimme keskiaikaisen katedraalin ohi vanhan sairaalan sisäpihalle. Tähän köyhille perustettuun sairaalaan naapurit olivat toimittaneet houreisen Vincent Van Goghin, kun hän oli leikannut korvansa irti luomisvimmaisen maalausvaiheen päätteeksi. Sisäpihan puutarha oli samanlainen kuin Van Goghin maalauksessa, jonka hän oli todella tehnyt siellä ollessaan. Vielä ehdimme tutustua roomalaisen kylpylän raunioihin lähellä Rhône-joen rantaa.

Bussimme suuntasi kohti Aix-en-Provencen kaupunkia. Se on myös roomalainen sotilaskaupunki, jossa on ollut kuumia lähteitä ja kylpylöitä. Nykyään se on yliopistokaupunki, sivistynyt ja turvallisen porvarillinen. Siellä on vähemmän pohjoisafrikkalaisia siirtolaisia. Sen vanhan kaupungin yleissävyä hallitsevat 1600–1700-lukujen palatsimaiset rakennukset ja leveät bulevardit. Roomalaisten kaudesta ei ole paljoa jäljellä. Kaupunki on neljä kertaa suurempi kuin Arles.

Ke 10.9.

Kävelimme Cour Mirabeau'ta, leveää bulevardia, joka on 1700-luvulla rakennettu vanhan kaupunginmuurin paikalle, kertoi meille erinomainen oppaamme Tarmo. Suuri suihkulähde symboloi sitä, että olimme veden kaupungissa. Rakennusten arkkitehtuuri kuvastelee 1600-luvun klassismin yksinkertaisuutta. Seuraavalla vuosasadalla Ranska alkoi vaurastua. Porvaristo kasvoi kymmenkertaiseksi. Varakkaat pankkiirit rakennuttivat hiltettyjä palatseja, kahvilakulttuuri alkoi kehittyä. Vieläkin kahvila Les Deux Garçons vuodelta 1792 on suosittu. Hauskana yksityiskohtana kuulimme kertomuksen viimeisestä Provencen riippumattomasta hallitsijasta, kuningas Renéstä, joka 1400-luvulla määräsi kunnan veronkorotukset kaupunkilaisille, koristellakseen tätä silloista Aixin kaupunkia. Häntä kutsuttiin hyväksi kuningas Renéksi siitä huolimatta.

1800-luvulla Aix-en-Provencen kaupunkia koetteli rutto ja satatuhatta ihmistä kuoli. Nyt vanhan kaupungin kapeilla kaduilla tungeksi opiskelijoita, mopoja ja moottoripyöriä. Modernien kauppojen ja ravintoloiden lomasta löysimme 1500-luvun muurin osan, jossa on kellotorni. Kävimme

1200-luvun Pyhän Pelastajan luostarin katedraalissa. Sen rakenteissa on edustettuna monien eri vuosisatojen arkkitehtuurisia osia, lähtien antiikin pylväistä, jotka koristavat kirkon yhteydessä olevan varhaisen kastekirkon kappelia, joka on 400-luvulta peräisin. Tämä kastekirkko oli tarpeen kirkon ulkopuolella, sillä pakanat eivät saaneet tulla kirkkoon – heidät piti ensin kastaa.

Iltapäivällä oli vapaata ja vietimme sen vieraillemalla tunnetussa taidemuseossa Musée Granet'issa. Tutustuimme amerikkalaisen keräilijän Henry Pearlemanin impressionismikokoelmaan sekä museon laajennusosan kokoelmaan. Sitten istuimme levähtämään tuohon kuuluisaan kahvilaan, Les Deux Garçons, jossa oli aikoinaan oleskellut myös taiteilija Paul Cézanne asuessaan Aixissä. Lisäksi muutamat meistä keksivät ajella lähes ilmaiseksi pienillä sähköbusseilla kaupungin vanhassa keskustassa.

To 11.9.

Ennen lähtöämme Aix-en-Provencesta seuraavana aamuna vierailimme Victor Vasarely -museossa. Todella mielenkiintoinen käynti. 60-lukulaisten OP-ART-taiteen isä oli unkarilaissyntyinen oman tiensä kulkija.

Tieteellisillä kokeiluillaan hän tähtäsi optiseen uudelleen hahmottamiseen. Monimetriset, värikkään geometriset maalaukset osoittivat meille, että todellisuudessa teokset eivät olleet sitä, miltä ne paljaalla silmällä katsottuina ensin näyttivät. Taiteensa tuottamalla varoilla Vasarely perusti säätiön ja suunnitteli itselleen tämän museon. Se on koottu 16 kuution muodostamista osista siten, että rakennuksen arkkitehtuuri ja sen sisältämä taide vastaavat toisiaan.

Tien mutkassa edessämme näkyi Sainte-Victoire-vuori, jota Paul Cézanne on maalannut lukemattomia kertoja. Pysähdyimme tutustumaan hänen työpajaansa, joka on kuin ihmeen kaupalla säilynyt ja on nyt museona. Vaikka ympäristö on muuttunut, ateljeessa on yhä taiteilijan esineitä ja se näyttää samanlaiselta kuin hänen aikanaan. Vielä lounaallakin saimme ihaila tuota kuuluisaa vuorta läheisen ravintolan näköalaterassilta. Matka jatkui kohti Nizzaa. Välillä pysähdyimme Cannesissa, jossa ajelimme pienellä turistijunalla, tutustuen kaupungin nähtävyyksiin. Nizzassa meitä odottivat monet taidemuseot ja mukava hotelli.

Pe 12.9.

Nizzassa aamulla paikallisbussi vei meidät ylös Cimien kukkulalle, josta kaupunki on saanut alkunsa. Tarmo kertoi meille, että Nice < Nicea on myös ollut ensin kreikkalainen siirtokunta, joka on sitten roomalaistunut, kuten monet muutkin kaupungit täällä. Myöhemmin kaupungissa näkyi italialainen vaikutus, ennen kuin se liitettiin osaksi Ranskaa.

Ylhäällä kukkulalla tutustuimme ensin roomalaiselta ajalta peräisin olevaan amfiteatteriin sekä roomalaisen kylpylän raunioihin. Sitten oli vuorossa hieno Matisen museo laajoine kokoelmineen. Tarmo evästi meidät nauttimaan Henri Matisen

elinvoimaisesta ja värikylläisestä mutta samalla rauhallisesta taiteesta lainauksella: hyvä taide on kuin mukava nojatuoli, joka rentouttaa ja tuo iloa. Näin tapahtuikin. Matisse on aina ollut lempitaiteilijoihini.

Auringonpaisteessa kävelimme alas kukkulaa kohti Marc Chagallin museota, jonka puutarhassa nautimme ensin kevyen lounaan. Venäjän juutalaisen taiteilijan tuotannossa näkyy ortodoksisuuden perinne sekoittuneena unenomaiseen, iloiseen käsittelytapaan, jolla hän kuvaa elämänsä Venäjällä tai myöhemmin Etelä-Ranskassa. Marc Chagall eli pitkän ja tuotteliaan elämän 98-vuotiaaksi. Pariisin vanhan oopperan sisätilojen maalaukset toivat hänelle varoja ja kuuluisuutta. Hän rakennutti tämän museon ja lahjoitti sen Nizzan kaupungille ennen kuolemaansa. Museolla on uskonnollinen viesti: se käsittää kymmenen teosta raamatullis-

sista aiheista, alkaen Nooan tarinasta, jota seuraavat kertomukset Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin elämästä. Museossa vallitsi harras tunnelma tungoksesta huolimatta.

La 13.9.

Viimeisenä päivänä Nizzassa moni meistä löysi hotellin läheltä valokuvataiteen museon, jossa tutustuimme afgaanitytön ihmeelliseen tarinaan ja muihin Steve McCurryn valokuviin Aasiasta. Ehdimme kuljeksia kujilla ja aukioilla, ihaila Välimerta ja nauttia auringon lämmöstä ja hyvästä ruoasta ennen paluuta Suomeen.

Kulttuuria, historiaa, taidetta ja mahtavia maisemia: matka oli antoisa ja hauska! ▼

Kiitos Tarmolle ja Marialle!

**TEKSTI: MARJA TUHTI
KUVAT: MARIA PALOHEIMO**

